

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพปัญหาการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้มีส่วนร่วมในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 (2) ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 (3) เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้มีส่วนร่วมในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน จำนวน 60 คน ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมดจาก 10 โรงเรียนประกอบไปด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โรงเรียนละ 1 คน ครูผู้รับผิดชอบด้านพืช โรงเรียนละ 1 คน ครูผู้รับผิดชอบด้านสัตว์เลี้ยง โรงเรียนละ 1 คน และครูผู้ทำการสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนละ 1 คน

2. กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane ได้จำนวน 290 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ จำแนกตามระดับชั้นและเพศของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามฉบับที่ 1 สำหรับกลุ่มประชากรเป็นผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้มีส่วนรวมในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน เนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้มีส่วนรวมในโครงการฯ ครอบคลุมเนื้อหา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ด้านงบประมาณ ด้านการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และด้านการ บูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่า IOC ของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.8-1 และผ่านการทดลองกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่น ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach เท่ากับ 0.985

แบบสอบถามฉบับที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ตอนที่ 2 ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันครอบคลุมเนื้อหา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านอาหารและบริการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านภาชนะและอุปกรณ์ และด้านการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่า IOC ของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.8-1 และผ่านการทดลองกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่น ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach เท่ากับ 0.899

จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกด้วยตัวเอง นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t test) แบบ Independent และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe'

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้มีส่วนร่วมในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 81.70) มีอายุ 36-45 ปี (ร้อยละ 46.70) โดยตำแหน่งหน้าที่แบ่งเป็น ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ครูผู้ทำการสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ครูผู้รับผิดชอบด้านสัตว์เลี้ยง และครูผู้รับผิดชอบด้านพืช ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 16.70) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 68.30) และมีประสบการณ์การเป็นครู 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 41.70)
2. สถานภาพส่วนบุคคลของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 50.70) ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ร้อยละ 34.80) มีบิดามารดาหรือผู้ปกครอง จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า (ร้อยละ 78.30) อาชีพส่วนใหญ่ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง คือ รับจ้าง (ร้อยละ 46.90) และนักเรียนเกือบทั้งหมดอยู่บ้านของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง (ร้อยละ 89.00) และเคยเข้ามามีส่วนร่วมในการประกอบอาหารกลางวันของโรงเรียน (ร้อยละ 90.30)
3. สภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ตามทัศนะของกลุ่มผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้มีส่วนร่วมในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.64$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

3.1 ด้านบุคลากร พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรในการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ส่วนใหญ่มาจากครูและนักเรียนแต่ยังขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน ($\mu = 3.28$)

3.2 ด้านอาคารสถานที่อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.52$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การขาดระบบการบำบัดน้ำเสียที่ถูกต้องของโรงอาหาร ($\mu = 3.13$) และขาดระบบการกำจัดขยะมูลฝอยของโรงอาหารที่ถูกต้อง ($\mu = 3.05$) เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และสูงกว่าข้ออื่น ๆ

3.3 ด้านงบประมาณ พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.71$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ราคาของวัตถุดิบในการประกอบอาหารสูงเกินไป ($\mu = 3.30$) เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและสูงกว่าข้ออื่น ๆ

3.4 ด้านการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.53$) แต่เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การจัดรายการอาหารกลางวันให้มีความหลากหลาย (เช่น อาหารชุด อาหารจานเดียว อาหารเสริม) ($\mu = 2.70$) เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและสูงกว่าข้ออื่น ๆ

3.5 ด้านการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.58$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า วัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร เช่น จอม เสียบ เมล็ดพันธุ์พืช ฯลฯ ยังไม่เพียงพอ ($\mu = 2.90$) เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและสูงกว่าข้ออื่น ๆ

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้มีส่วนร่วมในโครงการฯ ซึ่งบางท่านได้เสนอแนะไว้ ผู้วิจัยนำเสนอแต่ละประเด็น ดังนี้

4.1 ด้านบุคลากร พบว่า การวางแผนการปฏิบัติงานระหว่างผู้บริหารและ ผู้ปฏิบัติงานไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การประสานงานมีความล่าช้า รวมถึงครูผู้รับผิดชอบ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ไม่มีความชำนาญในการทำการเกษตร ภาระงานและ ชั่วโมงการสอนที่มากส่งผลถึงการปฏิบัติด้านการเกษตรได้ไม่เต็มที่ ดังนั้นผู้บังคับบัญชา ควรมีการวางแผนนโยบายการดำเนินโครงการอย่างมีระบบ มีการเสริมแรงโดยการให้ กำลังใจต่อผู้ปฏิบัติ และจัดการอบรมด้านวิชาการเกษตรให้ครู นักเรียนให้มีความรู้ ในการปลูกพืช การกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้องอย่างมีระบบ ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ ในปัจจุบัน

4.2 ด้านอาคารสถานที่อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ พบว่า วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้มีไม่เพียงพอ เช่น จอม เสียม พลั่ว บัวรดน้ำ คราด และเมล็ดพันธุ์พืชที่มีไม่เพียงพอ สำหรับการเพาะปลูกตลอดปีการศึกษาในการแก้ปัญหาควรได้รับการสนับสนุนจาก ทุกภาคส่วน ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินงานเกษตรที่มี ความหลากหลาย เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ของนักเรียนตลอดปีการศึกษา

4.3 ด้านงบประมาณ พบว่า งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนโครงการเกษตร เพื่ออาหารกลางวัน มีไม่เพียงพอสินค้าบางรายการมีราคาแพงกว่าท้องตลาด เนื่องจา การจัดซื้อผ่านผู้รับเหมาจัดซื้อวัตถุดิบประกอบอาหาร หากแต่ละปีการศึกษาได้รับการเพิ่ม งบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ และทุกกิจกรรมการเกษตร สามารถที่จะมีกองทุนสำรอง หมุนเวียนในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ก็จะทำให้การดำเนินงานนั้นประสบ- ผลสำเร็จได้

4.4 ด้านการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน พบว่า การเปลี่ยนแปลง ตามสภาพภูมิอากาศในช่วงฤดูฝน การปลูกพืชกินใบประเภท กระน้ำ กวางตุ้ง ผักกาดขาวปลี โตช้ามีศัตรูพืช สถานที่ในการเพาะปลูกมีน้อยไม่เพียงพอ และมีสภาพดินที่ไม่สมบูรณ์ ขาดแร่ธาตุ ขาดแหล่งน้ำในการดำเนินกิจกรรมโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ส่งผลให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ของ โรงเรียน หากมีการปรับ สภาพดินโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก เพิ่มแร่ธาตุให้กับดิน ใช้สารสกัดจากธรรมชาติ ในการปราบศัตรูพืช จัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อการใช้ และการปรับเปลี่ยน การปลูกพืชไปตามฤดูกาล จะทำให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรเพียงพอตลอดปีการศึกษา

4.5 ด้านการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน พบว่า ขาดการประสานระหว่างผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ในเรื่องความร่วมมือและความรู้ด้านการเกษตร นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีจำนวนเพียงพอในการรับผิดชอบกิจกรรมทางการเกษตร และยังมีจำนวนนักเรียนที่มีภาวะโภชนาการน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ในแต่ละปีการศึกษา รวมถึงการติดตามผลการดำเนินงานของกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ปลูกสัตว์เกษตร พัฒนาที่ดิน ในความต่อเนื่อง ช่วยเหลือ แนะนำให้คำปรึกษาสำหรับครูผู้รับผิดชอบ เอาใจใส่ ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ก็จะส่งผลให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จได้

5. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

5.1 ด้านอาหารและบริการ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) แต่เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า วัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหาร มีความสด สะอาด ($\bar{X} = 4.32$) อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น ๆ

5.2 ด้านอาคารสถานที่ นักเรียน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) แต่เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า โรงอาหารมีแสงสว่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.31$) อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

5.3 ด้านภาษาและอุปกรณ์ นักเรียน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า จำนวนภาษาใส่อาหารสำหรับรับประทานมีเพียงพอกับนักเรียน ($\bar{X} = 4.46$) ซึ่งอยู่ในระดับพึงพอใจมาก

5.4 ด้านการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ช่วยส่งเสริมให้สุขภาพของนักเรียนดีขึ้น ($\bar{X} = 4.49$) ซึ่งอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

6. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนต่อการดำเนินงาน โครงการเกษตร เพื่ออาหารกลางวัน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวน-ชายแดนที่ 12 จำแนกตามเพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ระดับการศึกษาของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ลักษณะที่พักของผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วม ในการประกอบอาหารกลางวันของโรงเรียน เพื่อตอบสนองมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ พบว่า

6.1 นักเรียนที่มีเพศ ลักษณะที่พักอาศัยของผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วม ในการประกอบอาหารกลางวันของโรงเรียนต่างกันมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันทั้งภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

6.2 นักเรียนที่มีระดับชั้นที่กำลังศึกษา ระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือ ผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครองต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน โครงการเกษตร เพื่ออาหารกลางวันต่างกัน โดยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจ มากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนที่ผู้ปกครองจบประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ ต่ำกว่า มีความพึงพอใจมากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองจบมัธยมศึกษาถึงสูงกว่าปริญญาตรี และนักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีความพึงพอใจมากกว่านักเรียน ที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น ๆ

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพปัญหาและความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน โครงการเกษตร เพื่ออาหารกลางวัน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวน-ชายแดนที่ 12 มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

สภาพปัญหาการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ตามทัศนะของ ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

1. สภาพปัญหาด้านบุคลากร มีสภาพปัญหาการดำเนินงานด้านบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.86$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรในการดำเนินงาน โครงการ เกษตรเพื่ออาหารกลางวันส่วนใหญ่มาจากครูและนักเรียน ($\mu = 3.28$) และมีภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบในโครงการและชั่วโมงการสอนที่มาก ($\mu = 3.20$) รวมถึงจำนวนนักเรียน

ที่ไม่เพียงพอในการดำเนินงานโครงการ ($\mu = 3.02$) และขาดครูที่มีความรู้ด้านอาหาร และโภชนาการโดยตรง ($\mu = 2.98$) จึงทำให้มีปัญหาต่อการดำเนินงาน ซึ่งในการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันนั้น ปัจจัยด้านบุคลากรถือเป็นปัจจัยที่สำคัญ ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน โดยมีครูผู้สอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี (คหกรรมศาสตร์, เกษตร) เป็นผู้ดำเนินการหลัก โดยให้นักเรียนและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม จึงจะทำให้โครงการอาหารกลางวันสำเร็จได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2534, หน้า 9) ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ วัฒวัลย์ เฟื่องพานิช (2539) ที่ศึกษาเรื่อง *สภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร* พบว่า บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการ คือ ครู และบุคลากรที่โรงเรียนจ้างมาปฏิบัติงานดูแลเรื่องบริการอาหาร การเก็บล้าง การทำความสะอาด และโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการจัดกลุ่มผู้ปกครองมาช่วยงานโครงการ จึงมีผู้ปกครองมาช่วยในบางโอกาสเท่านั้น และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ดาวรุ่ง ศรีแสง (2541) ที่ศึกษาเรื่อง *สภาพและปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร* พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีชั่วโมงการสอนมาก ไม่สามารถจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้เต็มที่ สอดคล้องกับการศึกษาของ วรณะ ธารพร (2546) ที่ศึกษาเรื่อง *สภาพปัญหาการดำเนินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช* พบว่า การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่มีปัญหา มากที่สุด ด้านบุคลากรเนื่องจากมีชั่วโมงการสอนที่มากและไม่มีความรู้ความสามารถด้านโภชนาการ

อย่างไรก็ดี จากการศึกษาข้างพบว่า การวางแผนนโยบายการปฏิบัติงานระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ครูผู้รับผิดชอบด้านการเกษตร มีไม่เพียงพอ และขาดความรู้ความชำนาญในการทำการเกษตร ส่วนครูผู้รับผิดชอบด้านการจัดบริการอาหารก็มีภาระงานมากจนเกิดความเหนื่อยล้า ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรมีนโยบายด้านบุคลากรในการดำเนินงานโครงการให้เกิดขวัญและกำลังใจต่อผู้ปฏิบัติงาน เช่น ลดภาระงานการสอนให้เหมาะสม ส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมความรู้ที่ทันสมัยและติดตามการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด

2. สภาพปัญหาด้านงบประมาณ จากการวิจัย พบว่า ปัญหาด้านงบประมาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.71$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเงินงบประมาณรายหัว ค่าอาหารของนักเรียนมีไม่เพียงพอ อีกทั้งยังต้องจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ในการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ($\mu = 3.20$) และยังพบปัญหาราคา ของวัตถุดิบประกอบอาหารมีราคาสูงเกินไป ($\mu = 3.30$) ซึ่งปัญหาดังกล่าว อาจบรรเทาลงได้ หากโรงเรียนมีผลผลิตทางการเกษตรอย่างเพียงพอ อย่างไรก็ตาม พบว่า บางโรงเรียนมีพื้นที่ ทางการเกษตรน้อย จึงทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัตถุดิบในการประกอบอาหาร สูงขึ้น ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ วิลาวัลย์ เฟื่องพานิช (2539) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านงบประมาณ ในเรื่องวัตถุดิบ ในการประกอบอาหารที่มีราคาแพง และสอดคล้องกับการศึกษาของ วรณะ ธารพร (2546) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การดำเนินงาน ด้านงบประมาณนั้นประสบปัญหาเงินทุนหมุนเวียนในโครงการไม่เพียงพอ สอดคล้อง กับการศึกษาของ อำนวย สืบสุทธา (2548) ที่ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการเกษตรเพื่ออาหาร กลางวันตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ที่พบว่า การดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน มีปัญหาในเรื่องการรับเงินงบประมาณวัสดุอุปกรณ์มีไม่เพียงพอจึงทำให้การรายงานผล ตามวัตถุประสงค์มีการรายงานตามสภาพจริง ซึ่งจากการรวบรวมความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครู ได้เสนอแนะว่า ในแต่ละปีการศึกษาควรมีกองทุนสำรองหมุนเวียน ในโครงการ ฉะนั้นจึงมีความเห็นว่า ควรนำปัญหานี้เข้าสู่คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้ มีส่วนร่วมดำเนินการจัดหางบประมาณดังกล่าว ปัญหาด้านงบประมาณก็จะลดลง

3. สภาพปัญหาด้านการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนกับโครงการเกษตร เพื่ออาหารกลางวัน จากผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานด้านการบูรณาการกิจกรรม การเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในภาพรวมมีปัญหาน้อย ($\mu = 2.58$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและครูได้รับรู้ นโยบายและแนวทางการดำเนินงาน โครงการพระราชดำริอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาการดำเนินงานในระดับ

ปานกลาง เช่น วัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรยังไม่เพียงพอ ($\mu = 2.90$) ผลผลิตทางการเกษตรไม่พอที่จะถนอมอาหาร ($\mu = 2.82$) และยังขาดการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างกับชุมชน ($\mu = 2.62$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอ สภาพพื้นดิน แหล่งน้ำและสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย ทำให้การบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากสภาพปัญหาด้านงบประมาณที่ยังขาดแคลนเงินงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินงานโครงการฯ ($\mu = 3.12$) สอดคล้องกับการศึกษาของ วรณะ ธารพร (2546) ที่ศึกษาเรื่อง *สภาพปัญหาการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช* พบว่า การดำเนินงานโครงการด้านการบูรณาการเรียนการสอนกับโครงการอาหารกลางวัน มีปัญหาในขั้นตอนการเตรียมผลผลิต ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ทำให้ได้ซึ่งวัตถุดิบในการประกอบอาหารอย่างเพียงพอ และขั้นตอนการเตรียมอาหาร ซึ่งจะต้องคำนึงปริมาณของวัตถุดิบที่เพียงพอและมีคุณค่าทางโภชนาการ อย่างไรก็ตาม องค์กรใด ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบควรประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือด้านการจัดสร้างแหล่งน้ำเพิ่มขึ้น หรือจัดหาเมล็ดพันธุ์ และผลผลิตมาจำหน่ายให้กับโรงเรียนในราคาถูก จะช่วยให้โรงเรียนมีผลผลิตที่มากขึ้นและเพียงพอในการบริโภค สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริรัตน์ อินทนู (2550) ที่ศึกษาเรื่อง *ความคิดเห็นของคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2* โดยได้เสนอแนะแนวทางการจัดบูรณาการเรียนการสอนกับโครงการฯ ไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครบทั้ง 8 ครบสาระและมีการประสานความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และติดตามประเมินผลในสิ่งที่นักเรียนได้จากการบูรณาการเรียนการสอนในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การบูรณาการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ประสบผลสำเร็จสูงสุดกับผู้เรียน

4. สภาพปัญหาด้านการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน มีปัญหาน้อย ($\mu = 2.53$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนต้องสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน รวมถึง

จำนวนนักเรียนที่อยู่ในสภาวะทุพโภชนาการไปยังสำนักงานโครงการฯ ตามแบบรายงาน กพด. 101 ในทุกภาคการศึกษา (โครงการพัฒนาตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2552) จึงทำให้ทุกโรงเรียนต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน อย่างไรก็ตามพบว่าการจัดรายการอาหารกลางวันให้มีคุณค่าหลักโภชนาการครบ ($\mu = 2.77$) รวมถึงการจัดรายการอาหารยังไม่มีควมหลากหลาย ($\mu = 2.70$) และขาดการแต่งตั้งให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\mu = 2.70$) ยังเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้รับผิดชอบการจัดรายการอาหารบางท่านไม่ได้เรียนด้านอาหาร และโภชนาการมาโดยตรง หรือยังขาดการอบรมในด้านนี้ก็เป็นได้ ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากสภาพปัญหาด้านบุคลากรที่โรงเรียนประสบอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.86$) ที่บุคลากรในการดำเนินงานโครงการเกษตรฯ ส่วนใหญ่มาจากครูและนักเรียน ซึ่งครูผู้รับผิดชอบโครงการเกษตรฯ มีภาระหน้าที่ชั่วโมงการสอนมาก ($\mu = 2.98$) ซึ่งเป็นผลมาจากบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงาน จึงทำให้สภาพปัญหาด้านการดำเนินงานโครงการเกษตรฯ นั้นประสบปัญหาอยู่ ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรสนับสนุนให้ครูผู้รับผิดชอบดังกล่าวได้ไปเข้ารับการอบรม หรือศึกษาดูงานจากแหล่งที่มีการดำเนินงานโครงการประสบผลสำเร็จ เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานโครงการของตนเอง ให้ประสบผลสำเร็จได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Borgman (1985) ที่ได้เสนอแนะไว้ว่าการวางแผนนโยบายการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนควรมีความทัดเทียมกัน โรงเรียนทุกขนาดควรจัดการจัดจ้างโภชนาการที่เป็นผู้จัดดำเนินการให้บริการอาหารกลางวัน และควรได้รับประกาศนียบัตรด้านอาหารและโภชนาการโดยเฉพาะ

5. สภาพปัญหาด้านอาคารสถานที่อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันนั้นพบว่า มีปัญหาน้อย ($\mu = 2.52$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เป็นโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดกองกำกับ การตำรวจตระเวนชายแดน และดำเนินโครงการตามพระราชดำริในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โกวิทย์ วัฒนะ และคนอื่น ๆ, 2539, หน้า 116-165) จะได้รับการส่งเสริมด้านงบประมาณเป็นประจำทุกปีอย่างไรก็ดี จากการศึกษา พบว่า ยังมีปัญหาระดับปานกลาง เกี่ยวกับโรงอาหารขาดระบบการบำบัดน้ำเสีย ($\mu = 3.13$) และการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกวิธี ($\mu = 3.05$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนอาจไม่ตระหนักถึงความสำคัญ

ของการจำกัดขยะและบำบัดน้ำเสียของโรงอาหารที่ถูกสุขลักษณะ หรือขาดผู้รู้มาช่วยวางแผนและดำเนินการในโครงการฯ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นุชรา เงินอำนวย (2546) ที่ศึกษาเรื่อง *ความพึงพอใจของนักเรียนต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร* พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียและขยะมูลฝอย ปัญหาเรื่องการบำบัดน้ำเสียและการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกวิธี มีผลต่อการรักษาสุขลักษณะของโรงอาหาร เพราะทำให้เกิดกลิ่นเหม็น และแหล่งอาศัยของสัตว์นำโรค ซึ่งนำไปสู่สุขอนามัยที่ไม่ดีของนักเรียนได้ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหานี้ผู้บริหารควรเข้ามาดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยอาจขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของสาธารณสุขอำเภอ หรือจังหวัด เข้ามาดำเนินการแก้ไขและติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ จากการศึกษายังพบว่า วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตรไม่เพียงพอเนื่องจากตลอดปีการศึกษา มีการจัดซื้อหรือสนับสนุนเพียงครั้งเดียว นอกจากนี้ จากการศึกษา ยังพบว่า ตลาดหรือแหล่งจัดซื้ออาหารสด อาหารแห้ง ที่ใช้ในการปรุงอาหารอยู่ไกล ($\mu = 2.68$) อาจเนื่องมาจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบางพื้นที่อยู่ไกลแหล่งจัดซื้อจำเป็นจะต้องจัดซื้อวัสดุคิบต่าง ๆ ผ่านผู้รับเหมา จึงทำให้ราคาวัสดุคิบสูงขึ้นกว่าท้องตลาด ดังนั้นผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้มีส่วนร่วมด้านการเกษตรควรร่วมกันวางแผนการปลูกพืชตามฤดูกาลและมีความหลากหลายตามชนิดของผักสวนครัวจึงจะทำให้ได้วัสดุคิบที่มีความสดคุณภาพดี ราคาถูก และหาซื้อได้สะดวกจะทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง (กระทรวงสาธารณสุข, กรมอนามัย, กองสุขภาพิบาล, 2544, หน้า 11)

ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 ทั้ง 4 ด้าน

ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) โดยมีความพึงพอใจในด้านการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ($\bar{X} = 4.34$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่อ

อาหารกลางวันช่วยให้นักเรียนมีสุขภาพที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 4.49$) และยังช่วยให้นักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวันได้รับประทานอาหารครบทุกคน ($\bar{X} = 4.46$) โดยโรงเรียนมุ่งเน้นถึงความหลากหลายของอาหารให้มีคุณค่าทางโภชนาการครบ เลือกใช้วัตถุดิบที่มีความสะอาด ($\bar{X} = 3.42$) ซึ่งจะเห็นได้จาก นักเรียนมีความพึงพอใจในด้านอาหารและบริการอยู่ในระดับมาก อีกทั้งนักเรียนเกือบทั้งหมดก็เคยมีส่วนร่วมในการประกอบอาหารกลางวันของโรงเรียนในส่วนด้านภาชนะและอุปกรณ์ ($\bar{X} = 4.22$) มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ จำนวนภาชนะและอุปกรณ์สำหรับใส่อาหาร ($\bar{X} = 4.46$) และอุปกรณ์ในการตัดอาหารมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการใช้ของนักเรียน ($\bar{X} = 4.40$) และมีความสะอาดเก็บล้างจัดเก็บอย่างถูกวิธี ($\bar{X} = 4.22$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการรักษาสุขอนามัยในการบริโภค โดยเฉพาะด้านภาชนะและอุปกรณ์ที่จะต้องสะอาดปลอดภัยอยู่ 4 ประการ คือ วิธีการเลือกใช้ วิธีการล้าง วิธีการเก็บ และวิธีการใช้ (กระทรวงสาธารณสุข, กรมอนามัย, กองสุขภาพิบาล, 2544, หน้า 11) อันจะส่งผลถึงสุขภาพอนามัยที่ดีของนักเรียนได้ ด้านอาหารและบริการนักเรียนมีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การตัดอาหารให้นักเรียนมีความรวดเร็ว นักเรียนพึงพอใจระดับน้อย ($\bar{X} = 3.81$) แต่ในส่วนของการเลือกวัตถุดิบในการประกอบอาหารมีความสะอาด ($\bar{X} = 4.32$) และการจัดรายการอาหารให้กับนักเรียนในแต่ละวัน ($\bar{X} = 4.29$) นักเรียนมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของโครงการเกษตรฯ ที่มุ่งเน้นแก้ไขปัญหภาวะทุพโภชนาการให้กับนักเรียน ด้านอาคารสถานที่ นักเรียนพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ในส่วนของความสะอาดของพื้นที่โรงอาหาร พื้นโรงครัว อ่างล้างมือ อ่างล้างภาชนะ จำนวนถังขยะและโดยเฉพาะการป้องกันสัตว์เลื้อยเข้ามาภายในโรงอาหาร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.55$) โดยนักเรียนเกือบทั้งหมดพึงพอใจระดับมาก แสดงให้เห็นว่า นักเรียนทุกคนใส่ใจในการรักษาสุขอนามัยของโรงอาหารที่จะต้องสะอาด ไม่มีกลิ่นเหม็นหรือเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์นำโรค เมื่อโรงอาหารมีความสะอาดก็จะนำไปสู่การมีสุขภาพอนามัยที่ดีของนักเรียนได้ นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์พบว่า เด็กนักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดเกี่ยวกับ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ช่วยส่งเสริมสุขภาพนักเรียนในดีขึ้น ($\bar{X} = 4.49$) และยังช่วยให้เด็กที่ขาดอาหารกลางวัน

ได้รับประทานอาหารครบทุกคน ($\bar{X} = 4.46$) ผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า เด็กนักเรียนเห็นความสำคัญของ โครงการอาหารกลางวันและเข้าใจวัตถุประสงค์ของ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในการแก้ปัญหาอุปโภชนาการของนักเรียน ดังนั้น ครูผู้รับผิดชอบโครงการควรสอบถามความต้องการการมีส่วนร่วมในโครงการเกษตร เพื่ออาหารกลางวันของเด็กอย่างชัดเจนและนำไปวางแผนการดำเนินงานต่อไป

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่อ อาหารกลางวัน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน ที่ 12 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการเกษตร เพื่ออาหารกลางวัน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1. นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ทั้งภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการให้บริการแก่นักเรียนทั้ง 2 เพศเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน เด็กนักเรียนทั้งหญิงและชายมีส่วนร่วม ในกิจกรรมที่บูรณาการการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันเหมือนกัน ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ บุษรา เงินอำนวย (2546) ที่ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อโครงการอาหารกลางวัน จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ($p > .05$)

2. นักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นต่างกันมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านภาชนะและอุปกรณ์นั้น นักเรียนที่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า เด็กนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นวัยที่เริ่มเข้าสู่วัยรุ่น จึงมีความคิดเห็นและความต้องการ ที่แสดงความเป็นตัวตน มากกว่าเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีวุฒิภาวะน้อยกว่า ย่อมมีความคิดเป็นอิสระมองโลกในแง่ดีและยอมรับกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ง่ายกว่า

(ปรมะ สตะเวทิน, 2538, หน้า 112) อีกทั้งอาจเกิดจากความเคยชินในการใช้ถาดหลุม หรือลักษณะของถาดหลุมบิดเบี้ยวไม่คงสภาพ มาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จึงทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พึงพอใจน้อยกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ครูผู้รับผิดชอบโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ควรสำรวจ ตรวจสอบ สภาพของถาดหลุม เช่น ภาชนะ ซ้อนซ้อน ที่ใช้ในการประกอบและรับประทานอาหาร ใช้ในสภาพใช้งานได้ โดยเฉพาะถาดหลุมควรดูแลให้มีการจัดทำความสะอาดอย่างน้อย เดือนละ 2 ครั้ง โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นพี่ใหญ่ของโรงเรียนเป็นผู้จัดล้างให้สะอาด ซึ่งอาจจะช่วยสร้างให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พึงพอใจต่อการใช้ ภาชนะและอุปกรณ์เพิ่มขึ้นได้

3. นักเรียนที่มีบิดา-มารดา หรือผู้ปกครองจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โดย ภาพรวม ด้านอาหารและบริการ และด้านภาชนะและอุปกรณ์ มากกว่านักเรียนที่มีบิดามารดา หรือผู้ปกครองจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาถึงสูงกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่าปริญญาตรี อาจได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการบริโภคอาหารและสามารถปรุงอาหารที่หลากหลาย มีคุณค่าครบ 5 หมู่ ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนอยู่เป็นประจำ ซึ่งอาจแตกต่างจากนักเรียนที่ผู้ปกครอง จบการศึกษา ป. 6 หรือต่ำกว่า ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องโภชนาการน้อยหรือไม่มีความรู้ ทำให้การจัดรายการอาหารไม่มีความหลากหลายและไม่ครบคุณค่าทางโภชนาการได้ เมื่อนักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวัน ที่โรงเรียนจัดขึ้นที่มุ่งเน้นความหลากหลาย ของอาหาร มีคุณค่าครบ 5 หมู่ สะอาดปลอดภัยมีปริมาณเพียงพอก็สามารถสร้างความพึงพอใจ ใให้กับนักเรียนกลุ่มนี้ได้ (กระทรวงสาธารณสุข, กรมอนามัย, กองสุขภาพิบาล, 2544, หน้า 11) สอดคล้องกับการศึกษาของ กัลยา ศรีมันต์ (2541) ที่ศึกษาเรื่อง *การศึกษาภาวะ โภชนาการ และพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ของเด็กวัยเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี* พบว่า นักเรียนที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองจบการศึกษามากกว่ามัธยมศึกษาจะมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารกลางวันที่ถูกต่อน้อยกว่าเด็กที่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า และสอดคล้องกับการศึกษาของ พุทธชาด นาคเรือง (2541) ที่ศึกษาเรื่อง *ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียนระดับ*

ประถมศึกษาที่มีภาวะโภชนาการเกินมาตรฐานในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีการศึกษาดี จะมีแนวโน้มการบริโภคนม ผลิตภัณฑ์จากนม น้ำผลไม้สูง และบริโภคอาหารจานด่วนน้อยลง และระดับการศึกษาของบิดามารดายังสามารถทำนายความอ้วนของเด็กได้ เนื่องจากบิดามารดาที่มีการศึกษาสูงจะเห็นความสำคัญของโรคอ้วนในเด็กมากกว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาค่ำ

4. นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันนั้น นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานมากกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น ๆ ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้างและเกษตรกรรม อีกทั้งยังจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่าส่งผลรายได้ที่มีต่ำ ทำให้การบริโภคอาหารเป็นไปตามเศรษฐกิจฐานะของครอบครัว ซึ่งอาจต่างจากนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น รับราชการ หรือค้าขาย ที่มีฐานะและรายได้สูงกว่าการบริโภคอาหารที่มีคุณค่า สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างเพียงพออยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้รับการบริโภคอาหารที่ทางโรงเรียนจัดสรรให้ โดยมีมาตรฐานเดียวกันและมีปริมาณเพียงพอ กับความต้องการของนักเรียน จึงทำให้นักเรียนกลุ่มนี้มีความพึงพอใจสูงกว่านักเรียนที่ได้รับอาหารจากที่บ้านเพียงพอแล้ว ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ชนกนาถ ชูพยัคฆ์ (2544, หน้า 107) ที่พบว่า อาชีพของผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของเด็กวัยเรียน โดยเฉพาะเด็กที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการ พนักงานเอกชน รัฐวิสาหกิจ จะมีความพึงพอใจการบริโภคอาหารที่ถูกต้องกว่าผู้ปกครองประกอบอาชีพส่วนตัวหรือรับจ้าง สอดคล้องกับการศึกษาของ Lattuca (1981) ที่พบว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับประทานอาหารในโรงเรียนมีแนวโน้มว่าเป็นผู้ที่ชอบที่จะมีกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน ส่วนนักเรียนที่รับประทานอาหารของโรงเรียน พบว่า เป็นเด็กที่ได้รับอาหารฟรีและได้รับประทานอาหารกับครอบครัวเพียงวันละ 2 มื้อ และเป็นเด็กที่กลับไปบ้านแล้วไม่มีอาหารรับประทาน

5. นักเรียนที่มีลักษณะที่พักอาศัยของผู้ปกครองต่างกันมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนเกือบทั้งหมดพักอาศัยอยู่บ้านของบิดามารดาเป็นหลัก จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้พักอยู่บ้านของบิดามารดา มีน้อย จึงไม่พบความแตกต่างกันทางสถิติ ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน อีกทั้งการจัดบริการอาหารกลางวันของโรงเรียน ได้จัดให้กับนักเรียนทุกคน ทุกระดับอย่างเท่าเทียมกัน และมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน

6. นักเรียนที่มีส่วนร่วมในการประกอบอาหารกลางวันของโรงเรียนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนเกือบทั้งหมดได้มีส่วนร่วมในการประกอบอาหารของโรงเรียน และอาจเป็นเพราะนักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ซึ่งมีอาชีพรับจ้างและเกษตรกรกรรม อีกทั้งมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า ซึ่งในการดำเนินชีวิตประจำวันเด็กนักเรียนต้องช่วยเหลือบิดามารดาในกิจการงานภายในบ้าน โดยเฉพาะงานครัวซึ่งพอช่วยเหลือได้ ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการประกอบอาหารกลางวันของโรงเรียนจึงไม่ทำให้เด็กเกิดความยุ่งยากลำบากจนเกิดความคิดอคติต่อโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันขึ้นได้ โดยเฉพาะจะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในด้านการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.34$)

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านบุคลากรในการดำเนินโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันส่วนใหญ่มาจากครูและนักเรียน ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงครูผู้มีส่วนร่วมในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในโครงการและชั่วโมงการสอนที่มาก

ส่งผลถึงการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันได้ไม่เต็มที่ ผู้บริหารจึงควรมีนโยบายด้านบุคลากรในการดำเนินงานโครงการ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในทุกกิจกรรมให้ขวัญกำลังใจต่อผู้ปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ครู ผู้ปกครอง และผู้มีความรู้หรือผู้สนใจ เข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะความรู้ที่ทันสมัย ลดภาระงานให้เหมาะสมกับบุคลากร และติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดต่อเนื่อง

2. ด้านอาคารสถานที่เครื่องมือเครื่องใช้ โรงเรียนยังขาดระบบการบำบัดน้ำเสีย และการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง ผู้บริหารควรให้ความสำคัญ เนื่องจากโรงอาหารต้องถูกสุขลักษณะ ปราศจากกลิ่นเหม็นหรือแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์นำโรค ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่สุขอนามัยของนักเรียนที่ไม่ดีได้ โรงเรียนควรขอรับการสนับสนุนหรือช่วยเหลือจากสาธารณสุขอำเภอ จังหวัดในการเข้ามาดำเนินการและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านงบประมาณได้รับการสนับสนุนไม่เพียงพอ ราคาของวัตถุดิบในการประกอบอาหารสูงเกินไป เงินงบประมาณรายหัวค่าอาหารของนักเรียนมีไม่เพียงพอ อีกทั้งต้องจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินงานโครงการและไม่มีเงินทุนสำรองในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ผู้บริหารและครู ควรจัดหาเงินทุนโดยการจัดโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนและมีเงินทุนสำรอง จัดปลูกพืชที่ผลิตได้ตามฤดูกาลเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้เพียงพอ ประสานงานกับชุมชน ผู้นำ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วางแผนการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันแบบบูรณาการร่วมกัน

4. ด้านการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันยังขาดการจัดรายการอาหารกลางวันที่มีคุณค่าถูกหลักโภชนาการ 5 หมู่ มีความหลากหลาย และขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ควรจัดทำมาตรฐานในการประกอบอาหารกลางวันให้มีคุณค่าทางโภชนาการครบ 5 หมู่ ตั้งแต่การเลือกซื้อวัตถุดิบ การเตรียมวัตถุดิบ การประกอบอาหาร ตลอดจนกำกับดูแลและประเมินผล โดยให้บุคลากรที่มีความรู้ด้านโภชนาการที่ถูกหลักโภชนาการ มาเป็นพี่เลี้ยงให้กับครูผู้รับผิดชอบโครงการฯ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกเลือกรายการอาหาร ที่นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการมาเป็นรายการอาหารของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันอย่างเต็มประสิทธิภาพ

5. ด้านการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ยังขาดวัสดุทางการเกษตร เช่น จอม เลียบ เมล็ดพันธุ์พืช ยังไม่เพียงพอ และผลผลิตทางการเกษตรมีปริมาณไม่เพียงพอสำหรับการถนอมอาหาร โรงเรียนควรขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ปกครองและชุมชนในการบริจาคเมล็ดพันธุ์พืช วัสดุอุปกรณ์ และให้ความร่วมมือในการพัฒนาและดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันและติดตามประเมินผลในสิ่งที่ได้บูรณาการการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรฯ อย่างต่อเนื่อง จึงจะทำให้การบูรณาการการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จสูงสุดกับนักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากยังมีเด็กนักเรียนบางคนอยู่ในภาวะทุพโภชนาการ ดังนั้น ควรศึกษาการประเมินภาวะโภชนาการของนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาภาวะโภชนาการบกพร่อง และภาวะโภชนาการเกิน โดยสอบถามอาหารที่นักเรียนบริโภค รวมถึงการสำรวจพฤติกรรมการบริโภคของนักเรียน โดยครูและผู้ปกครอง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงภาวะโภชนาการของนักเรียนที่มีปัญหารุนแรง
2. ควรมีการประเมินโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โดยผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน หน่วยงานในพื้นที่ เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานและศึกษาวิถีแก้ไขการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน
3. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริการอาหารกลางวันของโรงเรียน- ดำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ